

בזמן שנחרד בית המקדש מיכאל לא יכל לטעון כנגד קטרוג הס"א

בַּר בְּזִמְנָא דְאִיחָרְבַּי יְרוּשָׁלַם חוץ מהזמן שנחרב בית המקדש וירושלים,

דְּהָא פְּדִין אֲתַגְבְּרוּ חוּבִין כיון שאז התגברו חובותיהם של עם

ישראל **וּמִיכָאֵל לָא יכִיל בְּהַדְיָה דְסִטְרָא אַחְרָא** ומיכאל לא יכל

לטעון כנגד קטרוג הסטרא אחרא, **דְטַעֲנִיתִיה דְמִיכָאֵל תְּבִירָא**

עַלֵייהו דְיִשְׂרָאֵל וטענותיו של מיכאל נשברו על ידי עוונותיהם של ישראל

למטה, **וּכְדִין** ועל אותו זמן נאמר (איכה ב) **הַשִּׁיב אַחֲזָר יְמִינוּ** הוא

המלאך מיכאל שבימין **מִפְּנֵי אוֹיֵב** מפני קטרוג האויב הוא הס"מ, והיינו שגם מיכאל

הסכים בעל כרחו לדין ומלאך טוב ענה אמן בעל כרחו אחר המלאך הרע.

צד צפון צד הגבורה נוטל הדין מעבירו לממונה או לפעמים הוא עצמו מבצע את

גזר הדין

בְּסִטְרָא דְצָפוֹן בצד צפון שהוא צד הגבורה, **קִיִּימָא נְהוּרָא**

אַחְרָא, עומד אור אחר עם שני מלאכים שאיתו **דְּהָא אֵיהוּ**

קִיִּימָא (ס"א לְנִטְלָא) **לְבַטְלָא דִינָא מִבֵּי הַיְכָלָא רְבִיעָאָה** והוא

עומד ליטול את הדין שנגזר בהיכל הרביעי שהוא היכל הזכות ששם נמצא בית הדין.

וַיְהִי לְמִמְנָא דְפִתְחָא והוא נותן אותו לממונה שעל הפתח **דְּבִתְהוּא**

פִּתְחָא קִיִּימָא מִמְּנָן אַחְרָן דְאֵינוֹן דְבִסִּטְרָא מְסִאָבָא לפי

שבפתח ההוא עומדים מבחוץ ממונים אחרים שהם מצד הטומאה, **מִחֻפְאֵן**

לְהַהוּא מִמְּנָא וְנִטְלֵי דִינָא והם מחכים לאותו הממונה ליטול ממנו הדין.

הלימוד היומי

וְלִזְמַנֵּינִי דְהָאֵי נְהוֹרָא דְבְּסִטְרָא דְצִפּוֹן, אֵיהּ עֶבֶד
 דִּינָא, ולפעמים אותו הממונה שבצד צפון הוא עצמו עושה את הדין וְלֹא
 יִתְמָסַר בִּידָא דְסִטְרָא אֲחֵרָא ולא מוסר אותו ביד הסטרא אחרא.
 בְּגִין דְּכָל דִּינֵין דְּאֵתְעֵבִידוּ בֵּיהּ, אֵית לֹן אֲסוּתָא לְפִי
 שכל הדינים שנעשים על ידו הם ברחמים ויש להם רפואה. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא
 עֶבֶד חֶסֶד בְּאֵינוֹן אֲתֵרִי והקב"ה עושה חסד באותם המקומות שגבריאלי
 ממונה שם וזה מה שביקש דוד (תהילים נד ג) "ובגבורתך תדינני" בגבורה שבקדושה שהיא
 ברחמים ולא בגבורת החיצונים שהיא מדת אכזריות ואף וחימה (רמ"ק).

גבריאלי שבצפון חסד וגבורה יש בו גם את המכה וגם את הרפואה ונקראים
 יסורים של אהבה

גְּבִרְיָא"ל אֵיהּ הָאֵי נְהוֹרָא דְבְּסִטְרָא דְצִפּוֹן גבריאלי הוא
 האור שבצד צפון, וּבְכָל אֲתֵר דְּאֵיהּ מְחִי ובכל מקום
 שהוא עושה את הדין ומכה, שְׂרִי בֵּיהּ חֶסֶד שורה בו גם חסד. בְּגִין
 דְּגְבִרְיָא"ל בְּתֵרִין סִטְרִין, כְּלִיל בְּתֵרוּוֹיָהּ לְפִי שגבריאלי הוא
 בשני הצדדים של חסד וגבורה והוא כלול משניהם, וְעַל דָּא, מְחִי
 וְאֲסוּתָא בֵּיהּ. ולכן יש בו גם את המכה וגם את הרפואה בְּסִטְרָא דָּא
 קִימָא רְזָא דְכְּתִיב בצד זה עומד סוד הכתוב, (דברים ח) כִּי כֹאשֶׁר
 יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ מתוך רחמים ואהבה כך גם יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 מִיִּסְרֶךָ. וְאֵלֵין יְסוּרֵין דְּרַחֲמוּתָא ואלו הם יסורים של אהבה

הלימוד היומי

שלבאורה זה סתירה כי היסורים מצד הדין והאהבה מצד החסד, **דְּפָלִיִּן** **בְּסִטְרָא דָּא וּבְסִטְרָא דָּא** אלא שהם נקראים כך לפי שהם כלולים בצד החסד ובצד הגבורה יחד.

בצד מזרח תפארת נמצא רפאל שממונה על רפואת החולים

בְּסִטְרָא דְּמִזְרַח, קַיִמָּא נְהוֹרָא אַחְרָא בצד התפארת שבמזרח עומד אור אחר הוא מלאך רפאל עם שני מלאכים שאיתו, **דְּאִיהוּ קַיִמָּא בְּכָל מְלֵי דְּאַסּוּתָא**, והוא עומד וממונה בכל ענייני הרפואות **לְמִיעַל קַמֵּי מְאִרְיָה, כָּל אֵינוֹן דְּאֵתְנַשְׁיִין בְּבֵי מְרַעֵיהוּ** להכניס לפני השי"ת את כל אותם חולים שנשכחו בחליים ונתייאשו מרפואתם מפני מיעוט זכויותיהם והעונש נגזר עליהם ואין כח לאף אחד להזכיר זכותם מלבד מלאך זה שחותם להם שער ומזכירם לרפואה, **וּלְקַרְבָּא זְמַנִּין וְקַצִּין לְאֵינוֹן מְרַעִין דְּאֵשְׁתְּלִימוּ מְהֵימְנוֹתֵיהוּ** ולקרוב הזמן והקץ לאותם חולאים שנשלם שליחותם באמונה והם עכשיו רק מתעכבים עד שיקח החולה סם פלוני מרופא פלוני [13]

אור הרשב"י

בעיר וכל בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים, ובא אדם אחד והפקיד לו בעדים, פעם אחד שכתב והפקיד אצלו שלא בעדים, אמרה לו אשתו בוא ונכפרנו, אמר לה וכי מפני ששומה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתנו, אף כך יסורין בשעה שמשגרין אותן על האדם משביעין אותן שלא תלכו

[13] כנגמרא עבודה זרה נה. שאל זונין (שם של אדם) לרבי עקיבא, הרי שנינו יודעים שעבודה זרה אין בה ממש ובכל אופן הרי אנו רואים חולים שהולכים אליה שבורים ורצוצים וחוזרים ממנה חזקים ובריאים ומה הטעם לכך. אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם נאמן שהיה

הלימוד היומי

ומלאך זה מזמינם לרופא והחולה לפונדק אחד כדי לגמור רפואתו. **וְאֶסְחָר עֲלֵמָא**

אור הרשב"י

מזליה אפי' אם לא יהיה לו רופא ויעשה דברים נגדיים לחוליו לא ימות אלא חיה יחיה, ויש שנגזרה עליו מיתה ר"ל אם ישמור את עצמו בכל שמירות שבעולם שוא שקד שומר והרופאים לא יועילו ולא יצילו, אבל יש שמחמת עונותיו מניחים אותו תחת הטבע, אם ישמר ויתנהג ברפואות עפ"י הטבע חיה יחיה ואם לאו ימות, ועל כגון זה נאמר ויש נספה בלא משפט. הנה כי כן כל אדם למיחש בעי וצריך לעסוק ברפואו' כשצריך שאם לא יעשה כן ויהיה נספה בלא משפט הרי זה מתחייב בנפשו וכדאי הוא להתחייב בנפשו כיון שעובר על מה שכתוב בתורה ונשמרתם מאד לנפשתיכם, והאיש שאינו נשמר ואינו מתנהג עפ"י הטבע לבקש רפואה לחוליו בהיות לאל ידו מלבד שענוש יענש על עוברו על מ"ש בתורה עוד בה שנמצא שסומך על הנס ואם עושים לו נס מנכין לו מזכותיו וצריך להשמר מאד שלא יחלה ואם יחלה צריך לרדוף אחר הרפואות והרופאים המומחים ולא ליחש במעיה כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו ואמרו בזה"ק דמאן דחזי לאיתענושי בנכסין נפיל בבי מרעיה ולא מיתסי עד דמפיק שיעור נכסי דנזרו עליה. הנה כי כן טוב להוציאם במהרה ומה טוב להרבות בצדקה שמצוה היא בידו וסגולתה שמבטלת הגזירה ולעולם קודם שיעסוק ברפואות יאמין באמונה שלימה

אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני, כיון שהגיע זמן לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים, אמרו יסורין דין הוא שלא נצא, וחזורין ואומרים וכי מפני ששומה זה עושה שלא כהוגן אנו נאכזר שבועתנו? והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב וחלים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן ע"כ.

ובפלא יועף ערך רפואה כתב וז"ל: אמרו רז"ל ורפא ירפא מכאן שנתנה תורה רשות לרופא לרפאות, ועוד אמרו ע"פ חולאים רעים ונאמנים שהם נאמנים בשליחותן שבשעה ששולחין אותן גוזרים עליהם שלא יצאו אלא ביום פלוני ביד פלוני ע"י סם פלוני ועוד אמרו רז"ל שלא ידור אדם במקום שאין רופא.

והנה מצאה החקירה מקום לנוח מאחר שהשם ממית ומחיה, מה יתן ומה יוסיף הרופא הלא אם נגזר עליו שימות אם יעמדו כל רופאים שבעולם לא יוכלו להציל ממות נפשו, וע"ז אמרו טעות הרופא רצון הבורא ואין מידו מציל, ואם נגזר עליו שיחיה בלי רופא הקדוש ברוך הוא מגלגל גלגולים ומביא לו רפואתו כי הרבה אופנים למקום והרבה עמו פדות והוא ישלח דברו וירפאם? אבל התשובה לזה ולהרבה חקירות כאלה הוא ששלשה מיני גזירות יש, אם הוא גברא דאית ליה זכות תולה ואלימא זכותיה ובריא